

Anonymiseret version

Oversættelse

C-62/22 – 1

Sag C-62/22

Anmodning om præjudiciel afgørelse

Dato for indlevering:

1. februar 2022

Forelæggende ret:

Amtsgericht Frankfurt am Main (Tyskland)

Afgørelse af:

21. januar 2022

Sagsøger:

IA

Sagsøgt:

DER Touristik Deutschland GmbH

[OMISSIS] Amtsgericht Frankfurt am Main

Sagsnr.: 30 C 208/21 (47)

Frankfurt am Main, den 21. januar 2022

Kendelse

I sagen

IA, [udelades] Frankfurt am Main

sagsøger

[udelades] mod

DER Touristik Deutschland GmbH [udelades] Frankfurt am Main

sagsøgt

[udelades]

har Amtsgericht Frankfurt am Main (byretten i Frankfurt am Main) [udelades] den 21. januar 2022 afsagt følgende kendelse:

Sagen udsættes.

Den Europæiske Unions Domstol forelægges i henhold til artikel 267, stk. 1, litra b), stk. 3, TEUF, følgende spørgsmål til præjudiciel afgørelse:

Skal artikel 18, stk. 1, i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1215/2012 af 12. december 2012 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område fortolkes således, at bestemmelsen foruden at regulere den internationale kompetence også fastsætter en regel om de nationale domstoles stedlige kompetence i sager om rejsekontrakter, som skal overholdes af den ret, der træffer afgørelse i sagen, når såvel forbrugeren i sin egenskab af rejsende som hans kontrahent, rejsearrangøren, har deres bopæl i samme medlemsstat, men rejsemålet ikke ligger i denne medlemsstat, men i udlandet, med den konsekvens, at forbrugeren som supplement til de nationale regler kan anlægge sag mod rejsearrangøren vedrørende kontrakten ved retten på det sted, hvor han har sin bopæl?

Præmisser:

I. Beskrivelse af sagens genstand og de relevante faktiske omstændigheder, artikel 94, litra a), i Domstolens procesreglement

1. Sagsøgeren gør med sit søgsmål et krav gældende om betaling af 3 808,10 EUR plus renter på fem procentpoint over basisrenten fra den 11. juli 2020 samt et krav om dækning af udenretlige sagsomkostninger på 413,64 EUR. Hun har bopæl i Frankfurt am Main, Tyskland.

Kravet om betaling af 3 808,10 EUR udleder hun af en rejsekontrakt, som hendes samlever havde indgået med sagsøgte. Bookingbekræftelsen opviser en adresse i Frankfurt am Main. Kontraktens hovedelementer var en flyrejse fra Frankfurt am Main i Tyskland til Varadero i Cuba den 24. december 2019, transfer fra lufthavnen i Varadero til hotellet, ophold i en Grand Suite på hotel [udelades] med [udelades] forplejning indtil den 10. januar 2020, transfer til lufthavnen samt returflyvning fra Varadero til Frankfurt am Main den 10. januar 2020.

Sagsøgeren gør gældende, at indlogeringen ikke svarede til det, der var aftalt i kontrakten. Først fandt der indlogering sted i et standardværelse i stedet for Grand Suiten. Dette værelse var desuden snavset og uhygiejnisk, og der kom kun kogende varmt vand ud af hanen. Disse mangler blev heller ikke afhjulpel efter

flytning til et andet værelse, og sagsøgeren og hendes samlever kunne derfor ikke benytte værelset til overnatning.

Først den 25. december 2020 var det muligt at flytte til Grand Suiten. Her var klimaanlægget imidlertid defekt. I brusebadet og i alle vandhaner var der stort set kun koldt vand til rådighed. Jacuzzien var defekt, dyserne fungerede ikke. Der sås stærk skimmelvækst på alle sanitære installationer. Også Grand Suiten var meget snavset og desuden beboet af talrige insekter, formodentlig kakerlakker.

Nytårsaften opstod der meget lange ventetider i alle barer og ved alle måltider, og snavset service og madrester blev ikke fjernet.

Sagsøgte er en juridisk person med hjemsted i Köln, Tyskland.

2. Sagsøgeren anlagde sag ved Amtsgericht Frankfurt am Main (byretten i Frankfurt am Main). Hun er af den opfattelse, at artikel 18, stk. 1, i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1215/2012 af 12. december 2012 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område (Bruxelles-Ia-forordningen) ikke kun indeholder en regulering af den internationale kompetence, men også af den stedlige kompetence inden for en medlemsstat. Retsforholdet har tilstrækkelig international karakter på grund af det udenlandske rejsemål. Derfor kan hun anlægge sagen ved sit hjemting, den forelæggende ret.

Sagsøgte er af den opfattelse, at Amtsgericht Frankfurt am Main (byretten i Frankfurt am Main) ikke har stedlig kompetence. Sagsøgte mener, at Amtsgericht Köln (byretten i Köln) er kompetent. Sagsøgte gjorde derfor indsigelse ved skrivelse af 5. marts 2021.

Sagsøgeren har ikke indgivet anmodning om henvisning af sagen til Amtsgericht Köln (byretten i Köln) eller en anden domstol.

II. Ordlyden af de nationale bestemmelser, som vil kunne finde anvendelse, samt relevant national retspraksis, artikel 94, litra b), i Domstolens procesreglement

1. Uddrag af Zivilprozessordnung (civil retsplejelov, herefter »ZPO«) som ændret ved bekendtgørelse af 5. december 2005 (BGBl. I, 3202, 2006 I, s. 431, 2007 I, s. 1781), som senest er ændret ved artikel 3 i lov af 5. oktober 2021 (BGBl. I, s. 4607).

a) § 12 Almindeligt værneting; begreb

Den ret, hvor en person har sit almindelige værneting, har kompetence for alle søgsmål mod den pågældende person, medmindre der er fastsat enekompetence for et søgsmål.

b) § 17 Almindeligt værneting for juridiske personer

(1) Det almindelige værneting for kommuner, korporationer samt selskaber, andelsselskaber eller andre foreninger og stiftelser, anstalter og formuemasser, der kan sagsøges som sådanne, bestemmes af deres hjemsted. Som hjemsted anses, medmindre andet fremgår, det sted, hvor administrationen føres.

[...]

c) § 21 Særligt værneting for forretningsstedet

(1) Hvis en person har et forretningssted til drift af en fabrik, en handel eller et andet erhverv, hvorfra der indgås handler direkte, kan alle søgsmål mod den pågældende, som har relation til forretningsstedets drift, anlægges ved retten på det sted, hvor forretningsstedet er beliggende.

[...]

d) § 29 Opfyldelsesstedet som særligt værneting

(1) For tvister i forbindelse med kontraktforhold eller om kontraktforholdets beståen er retten på det sted, hvor den omtvistede forpligtelse skal opfyldes, kompetent.

[...]

e) Kompetence baseret på sagsøgtes fremmøde

Retten i første instans anses desuden for kompetent, hvis sagsøgte deltager i retsmødet om sagen uden at gøre den manglende kompetence gældende. Dette gælder ikke, hvis der ikke er givet oplysning som omhandlet i § 504.

f) § 148 Udsættelse på afgørelsen i en anden sag

(1) Hvis sagens afgørelse helt eller delvis afhænger af, om et retsforhold, der er genstand for en anden verserende sag eller skal afgøres af en administrativ myndighed, består eller ikke består, kan retten anordne, at behandlingen udsættes, indtil den anden retssag er afgjort, eller indtil den administrative myndigheds afgørelse foreligger.

[...]

g) § 281 Henvisning ved manglende kompetence

(1) Hvis det på grund af reglerne om retternes stedlige eller saglige kompetence må fastslås, at retten ikke har kompetence, skal den ret, som sagen er indbragt for, såfremt den kompetente ret kan fastslås, efter anmodning fra sagsøger ved kendelse erklære sig for inkompetent og henvise sagen til den kompetente ret. Hvis flere retter er kompetente, henvises sagen til den ret, som sagsøgeren vælger.

(2) Anmodninger og erklæringer vedrørende rettens kompetence kan afgives over for justitssekretæren. Kendelsen kan ikke kæres. Sagen anses for anlagt ved den i kendelsen nævnte ret, når sagsakterne er modtaget. Kendelsen er bindende for denne ret.

h) § 513 Appelgrunde

1. [...]

(2) Appellen kan ikke støttes på, at retten i første instans med urette anså sig for kompetent.

2. Uddrag af Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland (Forbundsrepublikken Tysklands grundlov) i den reviderede udgave, som blev offentliggjort i Bundesgesetzblatt, del III, nr. 100-1, senest ændret ved artikel 1 og artikel 2, andet punktum, i lov af 29. september 2020 (BGBl. I, s. 2048):

Art. 101

(1) Særdomstole er ulovlige. Ingen må fratages retten til domstolsprøvelse ved en domstol, der er oprettet ved lov.

III. Grundene til forelæggelsen og sammenhængen mellem de EU-retlige bestemmelser og den nationale lovgivning, som finder anvendelse på tvisten i hovedsagen, artikel 94, litra c), i Domstolens procesreglement

1. Det præjudicielle spørgsmål blev oprindeligt stillet af Landgericht Mainz (den regionale ret i første instans i Mainz)¹. Spørgsmålet blev imidlertid ikke afgjort, da sagen blev slettet på grund af, at den præjudicielle anmodning blev trukket tilbage².

2. Amtsgericht Frankfurt am Main (byretten i Frankfurt am Main) er i henhold til artikel 267, stk. 3, TEUF forpligtet til at forelægge sagen, og sagen udsættes derfor i henhold til ZPO's § 148, indtil den præjudicielle afgørelse foreligger. Amtsgericht Frankfurt am Main (byretten i Frankfurt am Main) må nemlig kun træffe en realitetsafgørelse, hvis den er stedligt kompetent. Såfremt den bekræfter sin stedlige kompetence, er den overordnede domstol Landgericht Frankfurt am Main (den regionale ret i første instans i Frankfurt am Main), som skal afgøre en eventuel appel, i henhold til ZPO's § 513, stk. 2, bundet af Amtsgerichts (byrettens) afgørelse om den stedlige kompetence. Amtsgericht (byretten) må således anses for sidste instans i spørgsmålet om den stedlige kompetence. Den er dermed i henhold til artikel 267, stk. 3, TEUF forpligtet til at forelægge sagen, hvis den stedlige kompetence kun kan begrundes med EU-retten, og der er tvivl om fortolkningen af EU-retten. Således forholder det sig i denne sag.

¹ – LG Mainz, kendelse af 10.6.2020 – sagsnr.: 3 O 105/18.

² – Domstolen, kendelse af 26.4.2021 – sagsnr.: C-317/20.

Hvis Amtsgericht Frankfurt am Main (byretten i Frankfurt am Main) bekræfter den stedlige kompetence med urette, vil dette også udgøre en overtrædelse af den tyske grundlovs artikel 101, stk. 1, andet punktum, da den i så fald ikke er den ved loven fastsatte domstol for den foreliggende sag.

3. Ved prøvelsen af den stedlige kompetence er den påkendende ret nået frem til, at retten på sagsøgerens bopæl højst er stedligt kompetent ved anvendelse af Bruxelles-Ia-forordningens artikel 18, stk. 1, men ikke efter national ret.

En stedlig kompetence for Amtsgericht Frankfurt am Main (byretten i Frankfurt am Main) kan ikke udledes af de nationale bestemmelser. Den stedlige kompetence bestemmes i henhold til ZPO's § 12 principielt ud fra det almindelige værning. For juridiske personer som sagsøgte er det almindelige værning i henhold til ZPO's § 17 sagsøgtes hjemsted. Dette er i det foreliggende tilfælde Köln, ikke Frankfurt am Main.

Sagsøgte har heller ikke et forretningssted i Frankfurt am Main som omhandlet i ZPO's § 21, stk. 1. Adressen i bookingbekræftelsen er ifølge retspraksis fra Oberlandesgericht Frankfurt am Main (den regionale appeldomstol i Frankfurt am Main) ikke tilstrækkeligt til at lægge til grund, at der forefindes et forretningssted. I sagsøgtes tilfælde har denne retsinstans allerede fastslået, at det ikke er tilstrækkeligt, at der i bookingbekræftelsen er angivet en adresse i Frankfurt am Main³.

Ifølge retspraksis fra Oberlandesgericht Frankfurt am Main (den regionale appeldomstol i Frankfurt am Main) kommer en stedlig kompetence for Amtsgericht Frankfurt am Main (byretten i Frankfurt am Main) i henhold til ZPO's § 29, stk. 1, heller ikke i betragtning. Vedrørende opfyldelsesstedet som værning i forbindelse med en rejsekontrakt har den fastslået, at afgangsstedet ikke er et opfyldelsessted som omhandlet i ZPO's § 29⁴.

Sagsøgtes fremmøde uden indsigelse som omhandlet i ZPO's § 39 kan heller ikke begrunde den stedlige kompetence, da sagsøgte udtrykkeligt gør indsigelse mod den stedlige kompetence.

4. Den korrekte fortolkning af Bruxelles-Ia-forordningens artikel 18, stk. 1, er heller ikke åbenlys som omhandlet i Domstolens dom af 6. oktober 1982, C-283/81. Den følger heller ikke af Domstolens dom af 14. november 2013, C-478/12. For det første drejede det sig i den pågældende sag om artikel 16 i forordning (EF) 44/2001 og dermed om en anden retsnorm, og for det andet havde parterne i den pågældende sag til forskel fra den foreliggende sag hjemsted i forskellige medlemsstater.

³ – OLG Frankfurt am Main, kendelse af 31.7.2019 – sagsnr.: 11 SV 27/19.

⁴ – OLG Frankfurt am Main, kendelse af 27.11.2015 – sagsnr.: 11 SV 72/15.

IV. Grundene til, at den forelæggende ret finder, at der er tvivl om fortolkningen af Bruxelles-Ia-forordningens artikel 18, stk. 1, artikel 94, litra c), i Domstolens procesreglement

I tysk retspraksis er det omtvistet, om Bruxelles-Ia-forordningens artikel 18, stk. 1, finder anvendelse i tilfælde som det foreliggende, hvor den rejsende og rejsearrangøren har hjemsted i indlandet, men rejsemålet ligger i udlandet. Således fastslog f.eks. Landgericht Nürnberg-Fürth (den regionale ret i første instans i Nürnberg-Fürth), at det er en betingelse for at anvende Bruxelles-Ia-forordningens artikel 18, stk. 1, at rejsearrangøren og den rejsende ikke har hjemsted i samme medlemsstat; kun i så fald har sagen den fornødne internationale karakter⁵. Dette indebærer ikke en regulering af den stedlige kompetence inden for medlemsstaten. Dette er heller ikke nødvendigt, da formålet med Bruxelles-Ia-forordningen er at beskytte forbrugeren mod at være udsat for en retssag i en retsorden, der er fremmed for den pågældende. Dette konkluderede Landgericht Nürnberg-Fürth (den regionale ret i første instans i Nürnberg-Fürth) på grundlag af 15. og 18. betragtning til Bruxelles-Ia-forordningen. Endvidere anførte den under henvisning til Domstolens dom af 13. juli 2000, C-412/98, at Bruxelles-Ia-forordningen skal fortolkes strengt, og at det derfor ikke er nødvendigt at anvende Bruxelles-Ia-forordningens artikel 18, stk. 1, hvis begge parter har hjemsted i samme medlemsstat, og det kun er rejsemålet, der giver sagen international karakter.

I retslitteraturen argumenteres der derimod for, at det ikke er en betingelse for, at en sag har international karakter, at parterne har hjemsted i forskellige medlemsstater. En sådan begrænsning kan ikke udledes af hverken den tyske, den engelske eller den franske sprogversion af Bruxelles-Ia-forordningen. Tværtimod var det ved indførelsen af Bruxelles-Ia-forordningen hensigten, at forbrugeren kan føre sagen ved retten på det sted, hvor den pågældende har sin bopæl⁶. Bruxelles-Ia-forordningens artikel 6, stk. 1, forudsætter heller ikke, at begge parter har hjemsted i forskellige medlemsstater, men lader det være tilstrækkeligt med hjemsted i en medlemsstat; i denne forbindelse er det ikke udelukket, at der også kan være tale om den samme medlemsstat⁷. Også denne opfattelse påberåber sig Domstolens praksis, nemlig dom af 1. marts 2005, C-281/02, vedrørende forgængerbestemmelsen, artikel 2, stk. 1, i Bruxelles-konventionen af 1968 om retternes kompetence og om fuldbyrdelse af retsafgørelser i borgerlige sager, herunder handelssager. Denne afgørelse bør overføres til Bruxelles-Ia-forordningen. Lovgiver ønskede med Bruxelles-Ia-forordningen også at regulere indlandssager, som det fremgår af bestemmelsen i Bruxelles-Ia-forordningens artikel 24, nr. 1, andet punktum. Denne bestemmelse kan ikke anvendes, hvis lovgiver kun ønskede at regulere tilfælde, hvor parterne har bopæl i forskellige medlemsstater.

⁵ – LG Nürnberg-Fürth, kendelse af 30.4.2015 – sagsnr.: 3 O 2749/15.

⁶ – [Udelades] [Henvisning til national litteratur]

⁷ – [Udelades] [Henvisning til national litteratur]

[Udelades] [Oplysning om retsmidler]

[Udelades] [Underskrift]

ARBEJDSDOKUMENT